Joi, 10 martie 2022

P9_TA(2022)0080

Distrugerea patrimoniului cultural în Nagorno-Karabah

Rezoluția Parlamentului European din 10 martie 2022 referitoare la distrugerea patrimoniului cultural din Nagorno-Karabah (2022/2582(RSP))

(2022/C 347/18)

Parlamentul European,

— având în vedere rezoluțiile sale anterioare referitoare la Armenia și Azerbaidjan,

— având în vedere rezoluția sa din 16 februarie 2006 referitoare la patrimoniul cultural din Azerbaidjan ([1]),

— având în vedere rezoluția sa din 17 februarie 2022 referitoare la punerea în aplicare a politicii externe și de securitate comune – raportul anual pe 2021 ([2]),

— având în vedere declarația comună din 9 decembrie 2021 a președintelui Delegației pentru relațiile cu Caucazul de Sud, a raportorului permanent al Parlamentului European pentru Armenia și a raportorului permanent al Parlamentului European pentru Azerbaidjan privind hotărârile Curții Internaționale de Justiție din 7 decembrie 2021 în cauzele dintre Armenia și Azerbaidjan,

— având în vedere rapoartele Comisiei Europene împotriva Rasismului și Intoleranței din cadrul Consiliului Europei,

— având în vedere comunicarea comună a Comisiei și a Înaltului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate din 18 martie 2020 intitulată „Politica privind Parteneriatul estic după 2020 – Consolidarea rezilienței – un Parteneriat estic care produce rezultate pentru toți” (JOIN(2020)0007),

— având în vedere Planul economic și de investiții pentru țările Parteneriatului estic,

— având în vedere declarația copreședinților Grupului de la Minsk al Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE) din 11 noiembrie 2021, în care se reafirmă că este important să se protejeze siturile istorice și culturale din regiune,

— având în vedere hotărârile Curții Internaționale de Justiție (CIJ) din 7 decembrie 2021,

— având în vedere concluziile Consiliului referitoare la abordarea UE privind patrimoniul cultural în situații de conflict și criză din 21 iunie 2021,

— având în vedere Convenția UNESCO din 16 noiembrie 1972 privind protecția patrimoniului mondial, cultural și natural,

— având în vedere Convenția UNESCO din 17 octombrie 2003 privind distrugerea intenționată a patrimoniului cultural,

— având în vedere Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice din 16 decembrie 1966,

— având în vedere Convenția culturală europeană, Convenția europeană pentru protecția patrimoniului arheologic (revizuită) și Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale, la care Armenia și Azerbaidjan sunt părți,

— având în vedere Convenția de la Haga din 1954 pentru protejarea bunurilor culturale în caz de conflict armat, la care Armenia și Azerbaidjan sunt părți, și protocolul la aceasta, aplicabil teritoriilor ocupate, precum și al doilea protocol privind protejarea în mai mare măsură a bunurilor culturale, care interzice orice modificare sau schimbare a destinației unui bun cultural menită să ascundă sau să distrugă bunuri culturale ori dovezi istorice sau științifice,

([1]) JO C 290 E, 29.11.2006, p. 421.
([2]) Texte adoptate, P9_TA(2022)0039.

— având în vedere Declarația universală a drepturilor omului din 10 decembrie 1948,

— având în vedere Convenția internațională privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială din 21 decembrie 1965,

— având în vedere articolul 144 alineatul (5) și articolul 132 alineatul (4) din Regulamentul său de procedură,

A. întrucât distrugerea sau profanarea oricăror monumente sau obiecte din patrimoniul cultural, religios sau național încalcă principiile Uniunii Europene;

B. întrucât 1 456 de monumente, în principal armene, au trecut sub controlul Azerbaidjanului după încetarea focului din 9 noiembrie 2020; întrucât Azerbaidjanul a provocat intenționat pagube considerabile patrimoniului cultural armean în războiul din 2020, mai ales atunci când a bombardat biserica Gazanci, Catedrala Mântuitorului/Gazanceţ̦oț din Șușa/Șuși, precum și când a distrus, în timpul conflictului și după conflict, alte biserici și cimitire, cum ar fi biserica Zoravor Surp Astvațațin din apropierea orașului Djabrail și biserica Sf. Elisei din satul Mataghis din Nagorno-Karabah, sau le-a schimbat destinația ori le-a adus stricăciuni; întrucât, atunci când a vizitat biserica armeană datând din secolul al XII-lea din Țakuri, președintele Aliev s-a angajat să înlăture inscripțiile în limba armeană din această biserică;

C. întrucât, așa cum se afirmă în Declarația UNESCO privind distrugerea intenționată a patrimoniului cultural din 2003, patrimoniul cultural este o componentă importantă a identității culturale a comunităților, grupurilor și persoanelor, precum și a coeziunii sociale, așa că distrugerea sa intenționată poate avea consecințe nefaste pentru demnitatea umană și drepturile omului;

D. întrucât distrugerea siturilor, artefactelor și obiectelor din patrimoniul cultural contribuie la escaladarea ostilităților, la ațâțarea urii reciproce și a prejudecăților rasiale dintre și din societăți;

E. întrucât respectarea minorităților, inclusiv protejarea patrimoniului lor cultural, ține de politica europeană de vecinătate; întrucât politica europeană de vecinătate urmărește să stabilească un parteneriat cu Armenia și Azerbaidjan pe baza unor valori comune;

F. întrucât cel mai recent conflict armat din Nagorno-Karabah și din jurul acestei regiuni s-a încheiat după ce Armenia, Azerbaidjan și Rusia au ajuns la un acord de încetare completă a focului în Nagorno-Karabah și în jurul acestei regiuni, acord care a fost semnat la 9 noiembrie 2020 și a intrat în vigoare la 10 noiembrie 2020;

G. întrucât în Nagorno-Karabah se află numeroase biserici, moschei, cruci funerare și cimitire;

H. întrucât la 7 decembrie 2021 CIJ a precizat în hotărârea sa că Azerbaidjanul trebuie să ia toate măsurile necesare pentru a preveni și pedepsi actele de vandalism și profanare care afectează patrimoniul cultural armean, inclusiv biserici și alte lăcașuri de cult, monumente, pietre de hotar, cimitire și artefacte, dar fără a se limita la acestea; întrucât CIJ a ordonat Armeniei și Azerbaidjanului să ia toate măsurile necesare pentru a preveni ațâțarea și promovarea urii rasiale; întrucât CIJ a ordonat Azerbaidjanului să „apere de violență și de vătămări corporale toate persoanele căzute prizoniere în contextul conflictului din 2020 și care rămân în detenție”; întrucât în hotărârile sale CIJ a precizat că ambele părți trebuie să se abțină de la orice acțiune care ar putea agrava sau extinde litigiul despre care este sesizată Curtea sau care ar putea îngreuna soluționarea acestuia;

I. întrucât UNESCO a reafirmat obligația țărilor de a proteja patrimoniul cultural, în conformitate cu dispozițiile Convenției de la Haga din 1954 pentru protejarea bunurilor culturale în caz de conflict armat, și a propus să fie trimisă o misiune alcătuită din experți independenți care să întocmească un inventar preliminar al bunurilor culturale importante, ca un prim pas către protejarea eficientă a patrimoniului acestei regiuni;

J. întrucât protejarea patrimoniului cultural are un rol esențial în promovarea păcii durabile, deoarece încurajează toleranța, dialogul intercultural și interconfesional și înțelegerea reciprocă, precum și democrația și dezvoltarea sustenabilă;

K. întrucât bunurile culturale au o importanță foarte mare în plan cultural, artistic, istoric și științific și trebuie protejate de însușirile ilegale și de jaf; întrucât bisericile și mănăstirile armene aparțin celui mai vechi patrimoniu creștin din lume și patrimoniului comun al umanității;

Joi, 10 martie 2022

L. întrucât în cauza aflată pe rolul CIJ au fost formulate acuzații grave referitoare la implicarea autorităților din Azerbaidjan în distrugerea cimitirelor, bisericilor și monumentelor istorice din Nagorno-Karabah;

M. întrucât conflictul de lungă durată a avut un impact catastrofal asupra patrimoniului cultural din Nagorno-Karabah și din regiune; întrucât în ultimii 30 de ani Azerbaidjanul a distrus iremediabil patrimoniul religios și cultural, în special în Republica Autonomă Naxcivan, unde au fost distruse 89 de biserici armene, 20 000 de morminte și peste 5 000 de pietre funerare; întrucât acest lucru s-a întâmplat și în fostele zone de conflict redate de Armenia Azerbaidjanului, mai ales în cazul orașelor Agdam și Fuzuli, care au fost distruse aproape în totalitate și jefuite;

N. întrucât primul război din Nagorno-Karabah a provocat deteriorarea sau distrugerea patrimoniului cultural azer, inclusiv a siturilor culturale și religioase abandonate de persoanele strămutate intern din Azerbaidjan în regiune; întrucât aceste situri au fost distruse, distruse parțial, neglijate sau dărâmate pentru a obține materiale de construcții;

O. întrucât ștergerea urmelor patrimoniului cultural armean în regiunea Nagorno-Karabah se face nu numai degradându-l și distrugându-l, ci și falsificând istoria și încercându-se prezentarea ei drept „istoria Albaniei Caucaziene"; întrucât la 3 februarie 2022 ministrul culturii din Azerbaidjan, Anar Karimov, a anunțat înființarea unui grup de lucru responsabil cu ștergerea „inscripțiilor fictive lăsate de armeni pe templele religioase albaneze",

1. condamnă categoric continuarea politicii Azerbaidjanului de distrugere și negare a patrimoniului cultural armean în Nagorno-Karabah și în jurul acestei regiuni, încălcând dreptul internațional și recenta decizie a CIJ;

2. observă că distrugerea patrimoniului cultural armean face parte dintr-un tipar mai larg de politică sistematică, la nivel de stat, armenofobie, de revizionism istoric și de ură față de armeni, condusă de autoritățile azere, care include dezumanizarea, glorificarea violenței și revendicări teritoriale împotriva Republicii Armenia și care amenință pacea și securitatea în Caucazul de Sud;

3. subliniază că patrimoniul cultural are o dimensiune universală, fiind o mărturie a istoriei inseparabilă de identitatea popoarelor, pe care comunitatea internațională trebuie să o protejeze și să o păstreze pentru generațiile viitoare; reliefează importanța patrimoniului cultural bogat al acestei regiuni; invită insistent toate statele să ia măsurile necesare pentru a asigura protejarea siturilor imateriale din patrimoniul cultural situate pe teritoriul aflat sub controlul lor; regretă faptul că conflictele din regiunea Nagorno-Karabah au dus la distrugerea și jefuirea patrimoniului cultural comun, ceea ce a provocat și mai multă neîncredere și animozități;

4. reamintește că revizionismul istoric și deteriorarea și distrugerea patrimoniului cultural sau religios contravin Ordinului CIJ din 7 decembrie 2021, precum și rezoluției Parlamentului din 20 mai 2021 ([3]);

5. recunoaște, la fel ca și parchetul CIJ, că patrimoniul cultural constituie o mărturie unică și importantă a culturii și identităților popoarelor și că degradarea și distrugerea patrimoniului cultural, material sau imaterial, constituie o pierdere pentru comunitățile afectate și pentru comunitatea internațională în ansamblu;

6. salută rolul central al UNESCO în protejarea patrimoniului cultural și în promovarea culturii ca instrument de apropiere a oamenilor și de promovare a dialogului;

7. salută propunerea UNESCO de a trimite o misiune de experți independenți și solicită ca aceasta să fie trimisă fără întârziere; subliniază că Azerbaidjanul trebuie să acorde acces neîngrădit la toate siturile de patrimoniu cultural, pentru ca misiunea să realizeze un inventar pe teren și să vadă ce s-a întâmplat cu siturile;

([3]) Rezoluția Parlamentului European din 20 mai 2021 referitoare la situația prizonierilor de război în urma celui mai recent conflict dintre Armenia și Azerbaidjan (JO C 15, 12.1.2022, p. 156).

8. insistă puternic ca Azerbaidjanul să permită UNESCO să aibă acces la siturile de patrimoniu din teritoriile aflate sub controlul său, pentru a putea realiza inventarul acestora și ca Azerbaidjanul să asigure protecția lor; solicită insistent Azerbaidjanului să se asigure că nu au loc intervenții în siturile patrimoniului armean înainte de misiunea de evaluare a UNESCO și că experții armeni și internaționali în domeniul patrimoniului cultural sunt consultați în prealabil și sunt implicați îndeaproape în intervențiile asupra siturilor din patrimoniul cultural armean; solicită restaurarea completă a acestor situri și a altor situri demolate și o mai mare implicare a comunității internaționale, în special a UNESCO, în protejarea siturilor de patrimoniu mondial situate în regiune;

9. solicită UE să participe activ la eforturile de protejare a patrimoniului cultural aflat în pericol în Nagorno-Karabah, în special prin utilizarea unor mecanisme care să faciliteze misiunea de informare a UNESCO; încurajează toate inițiativele, inclusiv cele private, care contribuie la conservarea acestui patrimoniu; sugerează utilizarea Centrului Satelitar al UE (SATCEN) pentru a obține imagini satelit care să contribuie la determinarea stării externe a patrimoniului aflat în pericol din regiune;

10. subliniază că protecția patrimoniului istoric și cultural trebuie abordată în cadrul mai larg al soluționării conflictului dintre Armenia și Azerbaidjan și al definiției finale a statutului regiunii Nagorno-Karabah; în acest context, invită Azerbaidjanul să renunțe la obiectivele sale maximaliste, la abordarea militaristă și la revendicările teritoriale în privința la Armeniei și să se angajeze cu bună credință în negocieri, sub auspiciile Grupului de la Minsk al OSCE, privind statutul final al Nagorno-Karabah;

11. subliniază că măsurile indicate în ordonanțele CIJ din 7 decembrie 2021 trebuie luate fără întârziere; subliniază că orice noi cazuri de distrugere sau deteriorare a patrimoniului cultural ar trebui abordate imediat de către comunitatea internațională;

12. invită Azerbaidjanul să pună pe deplin în aplicare decizia provizorie a CIJ, în special „să nu elimine limba armeană, distrugând patrimoniul cultural armean sau desființând în alt mod prezența culturală armeană istorică sau împiedicându-i pe armeni să aibă acces și să se bucure de aceasta” și „să restaureze sau să restituie toate clădirile, siturile, artefactele și obiectele culturale sau religioase armene”;

13. solicită din nou UE să includă o clauză privind protejarea siturilor arheologice și istorice în planurile de acțiune care ghidează parteneriatul dintre UE și Armenia și Azerbaidjan, ambele participând la politica europeană de vecinătate;

14. subliniază că respectarea drepturilor minorităților, inclusiv a patrimoniului istoric, religios și cultural, este o precondiție esențială pentru implementarea efectivă a politicii europene de vecinătate și pentru crearea unor condiții care să conducă la refacere, reconciliere autentică și relații de bună vecinătate post-conflict între Armenia și Azerbaidjan;

15. invită guvernele Azerbaidjanului și Armeniei, cu sprijinul comunității internaționale, să asigure anchete reală în cazul tuturor acuzațiilor de încălcare a dreptului internațional, inclusiv a protecției patrimoniului cultural;

16. solicită UE și statelor membre să continue să sprijine activitatea organizațiilor internaționale care urmăresc protejarea patrimoniului cultural și religios;

17. solicită UE și statelor membre să contribuie în continuare la furnizarea de asistență umanitară de urgență;

18. solicită UE și statelor membre să sprijine organizațiile societății civile din Armenia și Azerbaidjan care contribuie cu adevărat la reconciliere;

19. solicită UE, UNESCO, Consiliului Europei și OSCE să încurajeze și să sprijine împreună eforturile de a proteja patrimoniul cultural și religios;

20. invită Comisia să utilizeze toate pârghiile de care dispune pentru a împiedica actele de vandalism, distrugerea și deteriorarea patrimoniului cultural din Nagorno-Karabah;

21. subliniază că eforturile comunității internaționale de protejare a patrimoniului cultural sunt esențiale pentru a pune bazele unei păci durabile în regiune;

22. încredințează Președintei sarcina de a transmite prezenta rezoluție Vicepreședintelui Comisiei Europene/Înalt Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate, Consiliului, Comisiei, guvernului și Președintelui Armeniei, guvernului și Președintelui Azerbaidjanului, Secretarului General al Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa, Secretarului General al Consiliului Europei, Directorului general al UNESCO și Secretarului General al Organizației Națiunilor Unite.